

LIETUVOS EMIGRACIJOS VEIKSNIAI IR JŲ VALDYMO GALIMYBĖS

Vitalija Šimkienė
Anželika Šerikova
Jurgita Bagdanavičiūtė
Šiaulių kolegija
Aušros al. 40, Šiauliai

Anotacija

Straipsnyje analizuojami emigracijos veiksniai: ekonominiai, socialiniai, kultūriniai, biologiniai, aptartos emigracijos valdymo galimybės globaliniame lygmenyje. Aptariami migracijos procesus Lietuvoje lemiantys ekonominiai ir socialiniai veiksniai. Daromos išvados, kad šiuolaikinį protų nutekėjimą iš Lietuvos charakterizuoja jauni, mobilūs žmonės, pasižymintys aukštu intelekto ir lingvistinio kapitalo lygiu, turintys patenkinamą socialinę ekonominę padėtį, palyginti lengvai besiintegruojantys į užsienio šalies darbo rinką ir visuomenės gyvenimą. Viliojančios sąlygos užsienyje, tai yra traukos veiksniai, turi didesnę įtaką aukštos kvalifikacijos žmonių migracijai nei netenkinančios sąlygos Lietuvoje. Atkreipiamas dėmesys, kad valstybė privalo sukurti sąlygas, kad žmonės čia, savo namuose, galėtų gerai uždirbti ir gerai gyventi.

Raktiniai žodžiai: migracija, emigracija, imigracija.

Įvadas

Prieš šimtmečius Europos ekspansija paskatino didelį gyventojų persikėlimą, kuris savu ruožtu sudarė pagrindą atsirasti daugiaetniniams pasaulio visuomenėms. Pražius pirmosioms globalines migracijos bangoms, žmonės ir toliau bendravo bei maišėsi, o šių kontaktų būdai iš esmės formavo daugelio šalių etninę sandarą (Anthony Gidens, 2005). Migracija nėra naujas reiškinys, tačiau ji, ko gero, spartėja, būdama sudedamąja globalines integracijos proceso dalimi. Pasaulines migracijos modelius galima laikyti vienu atspindžiu, rodančiu sparčiai kintančius ekonominius politinius bei kultūrinius šalių tarpusavio saitus. Manoma, kad XX a. dešimtajame dešimtmetyje pasaulio migrantų skaičių sudarė per 80 milijonų žmonių, iš jų - 20 milijonų pabėgėlių. Atrodo, kad XXI a. pradžioje šis skaičius tikrai ims didėti, todėl kai kuriems mokslininkams kilo mintis pavadinti jį „migracijos šimtmečiu“. Iš Lietuvos emigruoja daugiausia jaunesnio amžiaus žmonės, darbo jėga, tai amžiaus struktūros deformacijos yra labai aiškios, ir vėliau jos turės pasekmių ir demografiniam procesui, ir darbo jėgai.

Tyrimo objektas - emigracijos veiksniai.

Tyrimo tikslas – atskleisti emigracijos veiksnius ir jų valdymo galimybes globaliame lygmenyje.

Tyrimo uždaviniai:

1. Pateikti globalinės migracijos ypatumus teoriniu aspektu;
2. Palyginti emigrantus pagal amžiaus grupes;
3. Atskleisti protų nutekėjimo iš Lietuvos priežastis;
4. Išsiaiškinti socialinės pasekmės šeimai ir vaikams.

Tyrimo metodai :

1. Mokslinės literatūros loginė analizė ir sintezė;
2. Lyginamoji analizė;
3. Statistinių duomenų analizė.

Migraciniai persikėlimai

Imigracija - žmonių išvykimas iš vienos šalies, siekiant įsikurti kitoje, drauge su migracija tai sudaro globalinės migracijos modelius, jungiančius kilmės ir paskirties šalis. Migraciniai persikėlimai papildo daugelio visuomenių etnine bei kultūrinę įvairovę, taip pat padeda formuoti demografinę, ekonominę bei socialinę dinamiką. Globalines migracijos stiprėjimas po antrojo pasaulinio karo, o ypač per du pastaruosius dešimtmečius, daugeliui šalių tapo svarbiu politiniu klausimu. Daugelyje Vakarų visuomenių imigrantų skaičiaus didėjimas metė iššūkį visuotinai priimtoms tautinio identiteto sampratomis ir privertė peržiūrėti pilietybės sąvokas.

Mokslininkai išskyrė keturis migracijos modelius, apibūdinančius pagrindinius po 1945 metų vykusius globalinius gyventojų persikėlimus. Klasikinis migracijos modelis taikytinas Kanadai, JAV ir Australijai, kurios susiformavo kaip "imigrantų tautos". Šiais atvejais imigracija dažniausiai būdavo skatinama, o naujiems atvykėliams žadama pilietybe, nors taisyklės bei

kvotos padėdavo riboti kasmetinius imigrantų srautus. Kolonijinis imigracijos modelis, diegtas Prancūzijoje ir Jungtinėje Karalystėje, turi tendenciją imigrantus iš buvusių savo kolonijų vertinti kur kas palankiau, negu atvykėlius iš kitų šalių. Britanijoje šią tendenciją rodo didelis skaičius imigrantų iš Naujosios Sandraugos Šalių.

Vokietija, Šveicarija, Belgija ir kitos valstybės laikėsi trečiojo tipo politikos - imigrantų darbininkų modelio. Vadovaudamasi šia schema, šalis priimdavo imigrantus laikinai, dažnai siekdama patenkinti darbo rinkos reikmes. Bet kokiems atvykėliams net ir ilgai išgyvenusiems šalyje, nebūdavo suteikiama pilietybė. Pagaliau dėl imigracijos įstatymų sugriežtinimo daugelyje industrinių šalių ėmė vis labiau plisti nelegalios imigracijos modeliai. Imigrantai, kurie patenka į šalį slapta ar apsimetę „ne imigrantais“, dažnai sugeba gyventi nelegaliai - už oficialiosios visuomenės ribų. Būdingas pavyzdys - aibė meksikiečių, kurie kaip "neteisėti svetimšaliai" gyvena daugelyje pietinių Amerikos miestų, arba besiplėtojantis tarptautinis verslas – nelegalus pabėgėlių gabenimas per valstybių sienas (Anthony Gidens, 2005).

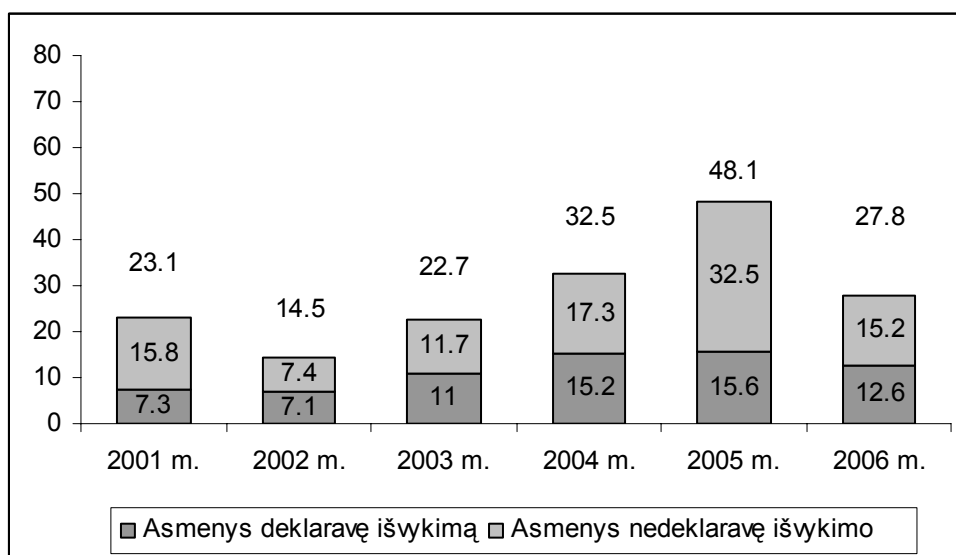
Nagrinėdami naujas globalinės migracijos kryptis, Stephenas Castlesas ir Markas Milleris (1993) nustatė keturias tendencijas, kurios, jų teigimu, bus būdingos artimiausiu metu migracijos modeliams:

- Pagreitis. Migracija kertant sienas tampa masiškesnė negu kada nors ankščiau.
- Įvairėjimas. Į daugelį šalių dabar atvyksta labai skirtingų tipų imigrantai, palyginti su ankstesniais laikais, kai dominuodavo kuri nors konkreti imigracijos forma, pavyzdžiui: darbo ieškotojai ir pabėgėliai.
- Globalizacija. Migracija įgavo globalesnį pobūdį, apimdama daugiau šalių - tiek siuntėjų, tiek ir gavėjų.
- Feminizacija. Daugėja migrančių, todėl šiuolaikinė migracija, palyginti su ankstesnėmis, yra kur kas mažiau vyriška.

Emigracijos veiksniai ir jų valdymo galimybės Lietuvoje

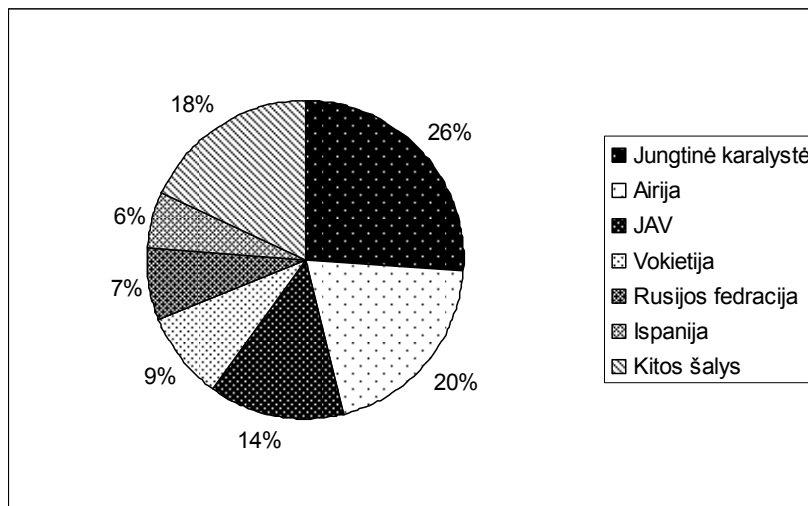
Visai Lietuvai ir lietuvių tautai svarbi problema – naujoji lietuvių emigracija. Pagrindinė to priežastis yra seniai žinoma – žmogus ieško, kur geriau. Važiuoja ten, kur didesni atlyginimai, kur viliasi užsidirbti daugiau ir užsitikrinti sau, savo šeimai, savo vaikams geresnę ateitį. Nemažai jų grįžta, bet daugybė lieka ten, kur išvažiavo. Akivaizdu, kad sustabdyti šį procesą šiurkščiomis administracinėmis priemonėmis, tiesiog uždraudžiant bet kokią migraciją yra neįmanoma. Įmanomas tik kompleksinis, visas visuomenės gyvenimo sritis apimantis sprendimas (Artūras Paulauskas, 2006).

Pavyzdžiui, 2006 m. emigravo 27,8 tūkst. Lietuvos gyventojų, iš jų 12,6 tūkst. deklaravo išvykimą, 15,2 tūkst. – nedeklaravo. Daugiausia – 48,1 tūkst. gyventojų – išvyko 2005 m.

1 pav. Emigracija
Šaltinis: www.migracija.lt

2006 m. daugiau nei pusė (apie 70%) emigrantų išvyko į ES valstybes nares (Jungtinę Karalystę, Airiją, Vokietiją, Ispaniją). Kas trečias gyventojas išvyksta į kitas valstybes (JAV, Rusijos Federaciją ir kt.) (Lietuvos statistikos departamentas, 2007).

2 pav. Emigrantai pagal būsimą gyvenamąją vietą (šalį) 2006 m.

Šaltinis: www.migracija.lt

2006 m. emigravę vyrai sudarė 53 procentus, moterys – 47 procentus. Beveik pusė (44%) 18 metų ir vyresnio amžiaus emigrantų moterų ir vyrų (42%) – susituokę asmenys, 2001 m. jie sudarė atitinkamai 57 ir 55 procentus. Nebuvusieji santuokoje sudarė 44 procentus šio amžiaus emigrantų vyrų, moterų – 36 procentus. Emigruoja daugiausia jauni žmonės. 2006 m. penktadalį emigrantų sudarė 25–29 metų amžiaus gyventojai, 20–24 metų amžiaus gyventojai – 15 procentų ir 30–34 metų amžiaus – 12 procentų (2001 m. atitinkamai – 14 procentų, 14 ir 11 procentų). 60 metų ir vyresnio amžiaus gyventojai 2006 m. sudarė nedidelę dalį – apie 4 procentus visų emigrantų (2001 m. – 8%) (Lietuvos statistikos departamentas, 2007).

Kokie yra mastai? Remiantis vien oficialia statistika, iš Lietuvos per nepriklausomybės metus emigravo 334 tūkst. žmonių, vidutiniškai 21 tūkst. per metus. Tai yra oficiali statistika. Neigiamas migracijos saldo – 255 tūkst. žmonių. Galima vertinti pagal surašymo duomenis, tai iš tikrųjų nedeklaruota statistika, nedeklaruoti išvykimai, kurių statistika neatspindi. Jie sudarė iki 2000 m. apie 60%, tai yra kur kas daugiau emigruodavo tie, kurie to nedeklaruodavo, negu tie, kurie buvo fiksuojami (Dr. Audra Sipavičienė, 2002).

Kokia situacija šiuo metu? 2001–2006 m. nedeklaruotos emigracijos apimtys įvertintos, remiantis Statistikos departamento 2006 m. ir 2007 m. atliktų nedeklaruotos emigracijos tyrimų rezultatais. Statistikos departamentas įvertino ir 1990–2000 m. nedeklaruotus išvykimus. 1990–2006 m. emigravo 447 tūkst. šalies gyventojų, imigravo – 87 tūkst. žmonių, neigiamas migracijos saldo sudarė 360 tūkst. gyventojų.

Kokios yra tikslo šalys? Apie tai labai trumpai. Praėjusį dešimtmetį buvo Rusija, Baltarusija, Ukraina. Dabartiniu metu tai yra Europos Sąjungos šalys, tačiau išlieka JAV ir Rusija.

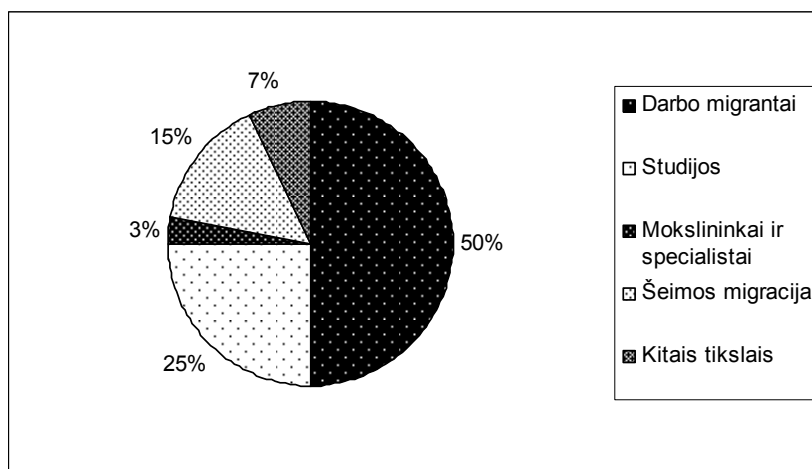
Taigi, ne tik oficiali šalies politika, bet ir neoficialus darbo jėgos pritraukimas turi labai didelę įtaką. Atvira darbo rinka skatina emigraciją iš Lietuvos, bet yra ir kitų priemonių, kurios taip pat skatina šią emigraciją (Dr. Audra Sipavičienė, 2002).

Emigrantai pagal amžiaus grupes.

Iš tikrųjų migracijos pasekmės įvairios. Daugiau vertinamas kaip neigiamas yra dažniausiai įvardijamas gyventojų skaičiaus mažėjimas, tačiau labai svarbu ir struktūriniai pokyčiai. Kadangi emigruoja daugiausia jaunesnio amžiaus žmonės, darbo jėga, tai amžiaus struktūros deformacijos yra labai aiškios ir vėliau jos turės pasekmių ir demografiniam procesui, ir darbo jėgai, ir panašiai (D. Ambrozaitienė, D. Svidlerienė, 2006). Jau pradėdama įvardyti, kad tai yra problema ir kad ateityje, jeigu lietuviai išvažiuos, truks darbo jėgos, kažką reikės atsivežti. Ši problema labai rimta. Taip nebūna, kad darbdaviui prireikus darbo jėgos, ji neatsirastų. Ji atsiranda. Nėra programų, kurios yra laikinos, kurias galima kiek nors reguliuoti, visuomet atsiras nelegalių darbuotojų, greičiausiai iš kaimyninių šalių (Doc. dr. Boguslavas Gruževskis, 2006).

Socialinės pasekmės šeimai ir vaikams. Nerimą kelia socialinės pasekmės, ypač šeimai ir vaikams. Labai didelis ir vis didėja skaičius vaikų, kurie yra paliekami. Emigruoja tėvai, o vaikus palieka (G. Malinauskas, 2006). Tyrimų, atskleidžiančių situaciją, iš esmės nėra, tačiau tas skaičius katastrofiškas. Pastebima tendencija, kad vis dažniau tėvai vaikus išsiveža į užsienį. Tokia pasekmė irgi yra bloga, nes išvežus vaikus grįžtamosios emigracijos tikimybė yra labai nedidelė (V. Stankūnienė, A. Jonkarytė, S. Mikulionienė., A. A. Mitrikas, A. Maslaukaitė. 2003).

Emigracijos sandara. Beveik pusę emigracijos sudaro žmonės, kurie išvyksta dėl darbo, apie ketvirtadalį – dėl studijų, 3% sudaro tas vadinamasis protų nutekėjimas, specialistų ir akademinė migracija, 15%, apie šeštadalį, šeimos sumetimais, t.y. žmonės, prisijungiantys prie sutuoktinių ir panašiai, 7% – kita (Dr. Mantas Adomėnas, 2004).

3 pav. Emigracijos sandara (preliminarūs vertinimai)
Šaltinis: Dr. Mantas Adomėnas, Pilietinės visuomenės institutas, 2007

Buvo atlikta internetinė apklausa „Kokia turėtų būti valstybės politika emigracijos procesų atžvilgiu“ specialiai sukurtame tinklalapyje su originaliu klausimynu. Objektas – iš Lietuvos išvykę žmonės su aukštuoju išsilavinimu. Taip pat įtraukta ir studijuojančiųjų dalis. Iš viso apklausta per 500 žmonių, o statistiškai apdorota 416 anketų (Aušra Kazlauskienė, 2006).

Protų nutekėjimas iš Lietuvos. Išsimokslinimo lygis rodo, kad dauguma respondentų turėjo aukštesnį negu bakalauro laipsnį. Taip pat čia yra dalis tų, kurie studijavo. Mokslo sritis rodo, kad socialinių mokslų atstovai sudarė daugumą, o fizinių mokslų atstovų buvo mažiausia.

Svarbu tai, kad didžioji dauguma išvykusių žmonių išsilavinimą įgijo Lietuvoje, o ketvirtadalis – užsienyje. Absoliuti dauguma respondentų nurodė, kad labai gerai moka anglų kalbą. Vadinasi, jie turi aukštą lingvistinio kapitalo lygį. O kelionių į užsienį dažnumas rodo, kad apskritai ši tiriamoji grupė buvo aukšto mobilumo lygio. Tik 7% nurodė, kad ši kelionė į užsienį jiems buvo pirma.

Užimtumo situacija, prieš išvykstant į užsienį, parodė, kad daugelis žmonių turėjo nuolatinį darbą čia, Lietuvoje, tik 16% buvo neužimti. Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad dauguma tų, kurie turėjo nuolatinį darbą, dirbo pagal savo specialybę. Vadinasi, turėjo aukštos kvalifikacijos darbą (Aušra Kazlauskienė, 2006).

Svarbu buvo nustatyti, kaip integruojasi žmonės į užsienio visuomenę, kaip jie patys vertina santykius ir lietuvių dalyvavimą toje visuomenėje. Respondentai daug geriau vertina savo ir vietinių šios šalies gyventojų santykius negu lietuvių santykius, ar lietuvių tarpusavio santykius. Ypač matyti, kad paskutinis veiksnys – lietuvių užsienyje teikiama pagalba naujai atvykstantiems tautiečiams – buvo vertinama mažiausiai. Apskritai galima teigti, kad išsimokslinę žmonės gana gerai integruojasi, gana gerai jaučiasi užsienyje (Dr. Audra Sipavičienė, 2002). Šiuolaikinį protų nutekėjimą iš Lietuvos charakterizuoja jauni, mobilūs žmonės, pasižymintys aukštu intelekto ir lingvistinio kapitalo lygiu, turintys patenkinamą socialinę ekonominę padėtį, palyginti lengvai besintegruojantys į užsienio šalies darbo rinką ir visuomenės gyvenimą. Viliojančios sąlygos užsienyje, tai yra traukos veiksniai, turi didesnę įtaką aukštos kvalifikacijos žmonių migracijai nei netenkinančios sąlygos Lietuvoje. Migracijos priežasčių struktūroje stipriausiai pasireiškia viliojančios darbo ir profesinės realizacijos sąlygos, o šių sąlygų įtaka migracijai stiprėja, didėjant migrantų išsimokslinimo lygiui. Ryšiais, palaikomais tarp respondentų ir užsienyje gyvenančių žmonių, grindžiama migracijos parama turi antraeilį vaidmenį protų nutekėjimui, palyginti su kitais stūmimo ir traukos veiksniais. Šių ryšių vaidmenį, mažinant migracijos riziką, silpnina išsimokslinusių žmonių socialinių demografinių charakteristikų specifika ir selektyvi priimančių šalių imigracijos politika.

Išsimokslinę migrantai užsienyje labiau linkę plėtoti ryšius už etninių lietuvių bendruomenių ribų. Nepaisydami to, jie palaiko ryšius su likusiais tėvynėje žmonėmis, įsijungia į lietuvių migracijos grandinę ir sukuria šios migracijos multiplikaciją. Reemigracinės nuostatos atspindi polinkį grįžti, bet ketinimai grįžti yra sąlyginiai. Jie veikiama daugelio veiksnių, tarp kurių stipriausiai pasireiškia geresnių darbo ir profesinės realizacijos sąlygų Lietuvoje lūkesčiai. Šių

sąlygų gerinimas Lietuvoje gali stipriai sumažinti traukos į užsienį efektą ir vienakryptį protų judėjimą sukuriant sąlygas vykti protų cirkuliacijai. (R. Valatka, 2005).

Išvados

Mūsų globalėjančiame pasaulyje per sienas liejasi tokia gausybė idėjų ir žmonių srautų, kokių istorija dar neregėjo. Šie procesai iš pagrindų keičia mūsų visuomenes. Daugelis visuomenių pirmą kartą įgyja etninę įvairovę, kitos pastebi, jog turimi daugiaetniškumo modeliai transformuojasi ar stiprėja (J. Traser, T. Venables, 2005). Tačiau visuose visuomenėse vieni individai ima nuolatos bendrauti su kitais, kurie kitaip mąsto, kitaip atrodo, kitaip gyvena. Šios sąveikos vyksta ir asmeniškai bendraujant dėl globalinės migracijos, ir per vaizdus, perduodamus žiniasklaidos priemonėmis bei internetu (Žalioji knyga, 2004).

Vieni sveikina šį etninį bei kultūrinį kompleksškumą, laikydami jį gyvybišką kosmopolitinės visuomenės sudedamąja dalimi. Kitiems jis atrodo pavojingas ir grėsmingas reiškinys (S. Vetrovec, 2005). Vienas pagrindinių iššūkių mūsų globalėjančiam pasauliui - kaip sukurti kosmopolitiškesnės prigimties visuomenę. Kantriomis pastangomis Tiesos ir santaikos komisija Pietų Afrikoje parodė, jog iš tiesų sunku sukurti atviro ir pagarbaus bendravimo forumą, bet tai pirmas veiksmingas žingsnis į rasinę santaiką (David Held, 2002).

Migracijos procesus Lietuvoje lemia ekonominiai ir socialiniai veiksniai. Didelę įtaką turi ir globalizacijos procesai. Migracijos sąvoka apima ne tik emigraciją - išvykimą, bet ir imigraciją, t.y. atvykimą į šalį. Tai dvi vienos monetos pusės, papildančios viena kitą (D. Tureikytė, A. Sipavičienė, 2002). 1990 m. Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, emigraciniai srautai pradėjo sparčiai didėti. 2004 m. Lietuvai tapus ES valstybe nare ir įsigaliojus laisvam asmenų judėjimui, emigracija dar sustensyvojo. Norim to ar nenorim, tačiau lietuvaičiai palieka Tėvynę pasinaudodami viena iš pamatinių ES susikūrimo laisvių – laisvę pasirinkti ES šalį dirbti ir gyventi. Laisvame pasaulyje savaime suprantamas žmonių judėjimas, tačiau, peržengęs tam tikrą ribą, jis pasidaro pavojingas. Nesunku suprasti žmonių norą daugiau uždirbti ir geriau gyventi, tačiau šis noras negali būti absoliutus. Valstybė privalo sukurti sąlygas, kad žmonės čia, savo namuose, galėtų gerai uždirbti ir gerai gyventi. Lietuvoje šiuo metu vyksta spartus protų nutekėjimas, turintis didžiulę neigiamą įtaką Lietuvos mokslo raidai bei bendrajai šalies pažangai. Iš Lietuvos kasmet išvažiuoja dešimtys ar net šimtai gabiausių mokslininkų, gydytojų, inžinierių, kitų aukštos kvalifikacijos specialistų. Iš talentingiausių studentų, kurių šimtai ar net tūkstančiai studijuoja užsienyje, į Lietuvą grįžta palyginti nedaug. „Protų nutekėjimo“ problemą nagrinėjantys mokslininkai ir ekspertai paprastai sutaria dėl vieno – kad geriausi specialistai nepalikę savo šalies, pirmiausia reikia, kad ji būtų trokštama vieta dirbti ir siekti karjeros. „Protų nutekėjimo“ priežastys skiriasi nuo jaunų šeimų darbo emigracijos priežasčių. Emigraciją įtakoja ne tik nepakankami išteklių/galimybės pragyvenimui, atlyginimų skirtumai, žema ar nepopuliari kvalifikacija, bet ir priemonių stygius, derinant šeimos ir profesinį gyvenimą. Dėl dalinės darbo migracijos, kai vyksta vienas arba abu tėvai dirbti į užsienį, o branduolinė šeima lieka Lietuvoje, silpnėja šalies socialinis kapitalas – šeima. Darbo migracijos problema, šiuo metu tapusi viena aktualiausių nacionalinio diskurso temų, nėra nauja - ir 19 a. pabaigos, ir visa 20 a. Lietuvos istorija kupina emigracijos bangų ir atoslūgių. Taigi, nėra nauja ir dabartinė situacija. Darbo jėgos trūkumas daro neigiamą įtaką šalies ekonominei plėtrai. Prie teigiamų pasekmių galima priskirti mažesnę nedarbą, didesnę gyventojų užimtumą, didesnę darbo užmokesčių, finansinę paramą emigrantų šeimoms nariams gyvenantiems Lietuvoje, kultūrinius mainus ir kita.

Literatūra:

1. *Demografijos metraštis 2006 /2007 m. Katalogas*, 2007, Vilnius: Statistikos departamentas.
2. Paulauskas, A., Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkas, 2006 m. kovo 17 d. konferencijos „Emigracija iš Lietuvos: padėtis, problemos, galimi sprendimo būdai“ medžiaga, Vilnius.
3. Held, D., 2002, *Globaliniai pokyčiai: politika, ekonomika ir kultūra*, Vilnius.
4. Kuzmickaitė, D. K., 2004, *Tarp dviejų pasaulių: naujieji imigrantai lietuviai Čikagoje (1988–2000)*. Kaunas: VDU leidykla.
5. Kazlauskienė, A., 2006, *Protų nutekėjimas iš Lietuvos: Priežastys, procesai ir reemigracinės nuostatos*. Kaunas: KTU leidykla.
6. Stankūnienė, V., Jonkarytė, A., Mikulionienė, S., Mitrikas ir kt., 2003, *Šeimos revoliucija? Iššūkiai šeimos politikai*. Vilnius: Socialinių tyrimų institutas.
7. Stankūnienė, V., 2004, *Lietuvos gyventojų politikos strategijos metmenys*. Vilnius: Socialinių tyrimų institutas, 2004. Prieiga per internetą 2004-03-02 : http://www.gcim.org/en/ir_gmp.html
8. Gidens, Anthony, 2005, *Sociologija*. Kaunas.
9. Valatka, R., *Dingusi darbo jėga ir verslo ašaros*. Lietuvos rytas, 2005 m. spalio 31 d.

10. Malinauskas, G., 2006, *Darbo migracija: iššūkis ar parama šeimos gerovei?* Kaunas: VDU leidykla.
11. *Potencialaus laisvo darbo jėgos judėjimo į Europos Sąjungos valstybes įvertinimas.* Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, SPINTER rinkos ir viešosios nuomonės tyrimai, 2001, Vilnius.
12. Sipavičienė, A., Gaidys, V., 2002, *Prekyba moterimis Baltijos šalyse: visuomenės požiūris ir informuotumas.*
13. J. Traser, T. Venables, 2005, Report on Free Movement of Workers in EU-25. Brussels, August.
14. Tureikytė, D., Sipavičienė, A., 2002, *Nelegali migracija Lietuvoje: retrospektyva ir šių dienų problemos.*
15. Vetrovec, S., 2005, *The Political importance of diasporas.* Prieiga per internetą 2007-10-05: www.migrationinformation.org/Feature.
16. Žalioji knyga, 2004, Dėl ES pozicijos ekonominės migracijos valdymo klausimų. Briuselis, 11.1.2005 KOM, 811. Prieiga per internetą 2008-02-16: <http://www3.lrs.lt/c-bin/eu/preps2?Condition1=49256&Condition2>).

LITHUANIONS EMIGRATION FACTORS AND THEIR CONTROL OPPORTUNITIES

In our world becoming more and more global, lots of idea and people flows are crossing borders like never before. These processes virtually change our communities. Most of the communities for the first time acquire ethnical variety, other notice that the multiethnic models transform or become stronger. However in all societies individuals start communicating with the others who think, look and live differently. These interactions go on also in the personal communication due to global migration as well as through images transferred by mass media and internet.

Some people welcome this ethnical and cultural complexity deeming it a lively component of cosmopolitan society. Others think it is threatening. Fundamentalists look for shelter in strong traditions, refusing from dialogue with the others. Most of ethnical conflicts going on in today's world can be seen as expression of such fundamentalist attitudes. One of the main challenges in our world is how to create a community with more cosmopolitan nature.. Thanks to patient efforts, Truth and Oneness in the South African Republic showed that it is really difficult to create open and respectful forum for communication, but it is the first step towards racial union.

Migration processes in Lithuania are predetermined by economic and social factors. Globalization process play a role. Migration includes both emigration – going away, but also immigration, i.e. coming to the country. These two sides of a coin replenish each other. After Lithuania restored independence in 1990, emigration flows started growing. In 2004 after Lithuania has become EU member state and people now can move freely, emigration became even more intense. Willy-nilly, Lithuanian nationals leave their motherland employing one of the basic freedoms of EU formation: freedom to choose an EU country and to live and work there. Free movement is matter of course in a free world, however if some boundary is overstepped, it becomes dangerous. One can understand those willing to earn more and to live better, but such which cannot be absolute. State has to create conditions for the people could work and live good at home. During the last 17 years more and more people emigrated than immigrated. This led to reduction, ageing in population, gap between sexes and ages, lack of manpower especially qualified one. Minds rapidly are draining out of Lithuania, which extremely adversely affects science development and general progress of Lithuania. Tens even hundreds of most gifted scientists, doctors, engineers and other highly qualified specialists leave Lithuania annually. Little from the most gifted students studying abroad, return to Lithuania. Scientists and experts dealing with “mind drainage” problem agree on one matter: in order the most gifted specialists stayed in Lithuania, there must be a desirable place to work and advance. Mind drainage reasons are different from those of young families’ emigration. Emigration is influenced by both insufficient resources and opportunities to survive, differences in salaries, low or unpopular qualification as well as lack of the means to combine family and professional life. Due to partial work migration, when one or both parents go to work abroad, leaving the nuclear family in Lithuania, social capital – family – becomes weaker. Labour migration problem, which is among the urgent topics for national discourse now, isn't new: 19th century, 20th century Lithuanian history is full of emigration peaks and ebbs. Lack of manpower adversely impacts economic development of the country. as positive consequences one can mention reduced unemployment, better occupation, larger salary, financial support for the families from their emigrated members as well as cultural exchange etc.